

Ústav světových dějin

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: **Julie Pechová**

Název práce: **Významy a kontexty pojmu perestrojka/přestavba v sovětském periodiku Pravda a v československém periodiku Rudé právo**

Jméno oponenta práce: doc. PhDr. Michal Pullmann, Ph.D.

1. Heuristika (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

1.1 Hodnocení použité literatury a pramenů	1-2
1.2 Úplnost použitých zdrojů z hlediska současného stavu bádání	1-2

Stručné hodnocení: Práce s prameny je přesvědčivá. Zvláště bych ocenil, že autorka doplnila analýzu sovětské *Pravdy* a českého/československého *Rudého práva* perspektivou Michaila Gorbačova nebo Lubomíra Štrougala. Rozsah literatury je na bakalářskou práci slušný; v budoucnu bych autorce doporučil opírat se nejen o česká zpracování a překlady do češtiny (viz Durman, Taubman na s. 18-24), ale používat pro odkazy rozsáhlejší soubor textů západní sovětologie, které autorka zjevně zná.

2. Řešení problému (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

2.1 Volba cíle práce odpovídá zadání	1-2
2.2 Cíl z hlediska metodologie oboru je zvolen relevantně	1-2

Stručné hodnocení: Práce nabízí jednak slušnou kontextualizaci sovětské i československé perestrojky/přestavby, jednak sémantickou analýzu základních pojmů a aspektů jako aktivizace mas, urychlení, demokracie, glasnost/informovanost. Sémantická analýza by jistě mohla být důkladnější, jako vzhled do významu nejdůležitějších pojmů je však přesvědčivá.

3. Hodnocení struktury práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

3.1 Je struktura práce logická	1-2
3.2 Odpovídá struktura práce metodologii a metodám deklarovaným v úvodu práce	2

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Stručné hodnocení: Práce je sice členěna logicky, nejistotu však u čtenáře může vyvolávat nepoměr mezi jejími jednotlivými oddíly. Zatímco kontextualizační kapitola je poměrně důkladná a zabírá více než polovinu celého textu (s. 12-35), empirická analýza nejdůležitějších pojmů působí spíše jako doplněk, vyvolává dojem závěrečného přehledu (s. 43-63), který nadto nemá k první části mnoho provazeb. Tento nesoulad přitom nebyl nutný – překonat jej bylo možné například hlubší analýzou otázek socialistické demokracie nebo dalších aspektů a jejich výkladovým propojením s první „polovinou“ práce, která klade důraz na rychlou radikalizaci a rozpad (hospodářství, jazyka etc.).

4. Hodnocení kvality textu práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

4.1 Analýza pramenů a literatury	2
4.2 Interpretace pramenů a literatury v jejich vzájemných souvislostech	2-3

Stručné hodnocení: Jak bylo zmíněno, autorka se opřela o reprezentativní soubor pramenů i literatury. Její analytickou práci s literaturou bych byl ochoten považovat za výbornou až velmi dobrou, v analýze pramenů však na některých místech bohužel zůstala na popisné úrovni. Nejvíce je to viditelné na zmíněné otázce *socialistické demokracie*; jelikož autorka analyzované texty nezasazuje do obecnějších souvislostí konceptu (demokracie rad versus liberální demokracie) a ve své práci spíše popisuje, co vyčetla v pramenech, může ji unikat význam důležitých posunů na tomto poli. Například její kontrast mezi Gorbačovovým pojetím socialistické demokracie a tzv. lidovou demokracií v Československu (s. 49) bych si dokonce dovil označit za výkladovou chybu. Navzdory odlišnostem v čase, prostoru i dílčích ohledech obsahových měly obě společný základ v představě, odlišující socialistickou demokracii od liberálního pojetí, že demokracie je „skutečnou“ pouze tehdy, když každý občan má zaručeno právo na účast v politickém životě bez toho, aby se musel vzdát svého zaměstnání (zatímco liberální demokracie, opírající se o „specialisty“ v politice, o poslance, ekonomy, právníky etc., je ze socialistického pohledu demokracií „neúplnou“, demokracií „třídní“, neboť de facto vylučuje pracující lid z vlivu na veřejné záležitosti). Jelikož autorka tyto koncepční rozdíly nezohledňuje (nejspíš se zatím k otázkám politické teorie nedostala), zůstává tento důležitý aspekt práce výkladově nevyužit.

5. Kvalita zpracování (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

5.1 Stylistika a pravopis	2
5.2 Použitá terminologie	1-2

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Stručné hodnocení: Stylisticky i terminologicky je práce pěkná, obsahuje bohužel pravopisné chyby – např. „informovaly a komunikovaly“, „propagovaly“ na s. 7, naopak „ovlivňovali“ na s. 10, „mohly novináři dovolit“ rovněž na s. 10, „měli být“ na s.14, „Gorbačovovi popularity“ na s. 23, „od Gorbačovovi návštěvy“ na s. 29 etc., v druhé polovině práce už jsem tyto chyby nesledoval.

6. Celkové hodnocení v rozsahu nejméně 500 znaků:

Jedná se o pěknou práci na zajímavé téma. Ideologická konstrukce přestavby/perestrojky na stránkách sovětské *Pravdy* a českého/československého *Rudého práva* je stále živým polem pro kladení zajímavých otázek a pro plodné bádání. Zhroucení – systému i ideologie – je totiž skvělou laboratoří, v níž se dá sledovat rychlý přerod starého v nový režim. Autorka umí dobře kontextualizovat, slušně pracuje se sekundární literaturou, uvědomuje si šíři témat a dokáže prezentovat historické změny bez teleologických předpokladů a bez hodnotové nadřazenosti. Slabinami práce je naopak nevyváženost jednotlivých částí, viz komentář výše, a jistá povrchnost či popisnost v empirické analýze klíčových motivů. Pokud by se autorka chtěla do budoucna podobnými tématy nadále zabývat, určitě bych jí doporučil nahlédnout do politické vědy, zejména politických teorií a dějin idejí. Pro úpadek vlivu socialistické/komunistické imaginace ve společnosti by jí takové studium poskytlo některá jasnější kategoriální určení (viz výše zmíněný příklad *socialistické demokracie*) a lépe by se jí následně prováděla historizace toho, jak lidé v minulosti uvažovali, co považovali za důležité, které významové rozdíly vnímali a které už nikoliv etc.

7. Otázky a připomínky k obhajobě:

Jak se v historické sémantice, kterou autorka nabízí v druhé části své práce, projevuje rychlá politizace témat, kterou autorka konstatuje jako jeden z klíčových rysů perestrojky/přestavby v první polovině práce?

Jak by autorka zhodnotila významové transfery klíčových motivů perestrojky/přestavby mezi Sovětským svazem a Československem?

Navržená známka: Velmi dobře

Datum:

12.6.2024

Podpis: